

K r o n i k a

In memoriam Andreja Smoléta. — Ko je v soboto, dne 15. maja 1926. zadonela polnočna ura z ljubljanskih zvonikov, je pred hišo št. 1 na Gospodarski cesti, rojstno hišo Andreja Smoléta, vseučiliški profesor dr. Alfred Šerko ob svitu plamenice nagovoril zbrano družbo Penatov tako-le:

«Penatje! Pozdravljeni vi vsi, ki ste se zbrali ob uri polnočni v proslavo spomina Andreja Smoléta, Slovenca po krvi in čuvstvu, po mislih in srcu...

Pozdravljeni!

Pozdravljena, dolina šentflorjanska, ti zemlja domača, ki kriješ Prešerna in Ivana Cankarja! Bog bodi s teboj!

Pozdravljen pred vsem pa Ti, človek, Ti rômar slovenski — naš bratec Andrej!

Ob uri polnočni se Te spominjajo bratje Penatje, kakor Ti, rômarji trudni po zemlji slovenski, predragi domači, ki si jo ljubil prisrčno ves čas.

Pozdravljen, Andrej!

V Tebi mi zremo svoj narod slovenski, njegovo usodo, bridkost in nesrečo, njegove vesele in žalostne dni. Zatorej Bog s Tabo, prijatelj Prešernov, spomin Tvoj med nami naj večno živi!»

Trikratni «Slava!» — in polnočna slovesnost je bila končana. Drugo jutro so pa mimoidoči postajali pred spominsko ploščo, brali napis na njej in ugibali, odkod ta marmorni dokaz, da spomin na nesrečnega bratca Andreja še živi med nami. Zelen lovorjev venec je visel nad ploščo.

Plošča, vzidana v pročelje hiše, kjer se nahaja gostilna «pri Figovcu», je iz sivega nabrežinskega marmorja. Načrt zanjo je zasnoval arhitekt profesor Jože Plečnik. Vzidana je precej nizko, tako da se spodnji njen rob nahaja skoro v višini opazovalčevih oči in je izklesana v obliki podolgastega četverokotnika, gladka in ravna v sredi, na ožjih robovih pa navzven privihana. V sredi pod spodnjim robom se nahaja konzola v obliki volute, zgoraj nad ploščo pa kamenit držaj za obešanje vencev.

Napis je izvršen v plemeniti, naravnost visoko klasični antikvi brez vsakih ornamentov. Črke so rdeče, le dve besedi v spodnjem stihu sta zlati. Plošča s svojo mirno dostojanstvenostjo napravlja resnoben vtis in se čudovito skladno spaja z nizkim hišnim pročeljem v celoto. Plošča je resnična, iz globoke ljubezni in pijetete porojena umetnina.

Napis na plošči slove:

TÉŽKA ČLOVÉKV NI GROBA ODÉJA
VZÁMEJO V SÉBE GA ZĚMLJĚ MOĆÍ
TĚRĆIMO BRÁTJE ŠE VÍNCE SE SMÉJA
DOLGO SMOLÉTOV SPOMIN NAJ ŽIVÍ
BRATCV ANDREJV V OPOMBO
MCMXXVI PENATJE

Na lepši, preprostejši in iskrenejši način ni bilo mogoče proslaviti spomina moža, ki je za srečo človeštva bil vžgan! K. D.

Urednikov «imprimatur» dne 15. junija 1926.